

Základní funkcí soudního řízení v právním a demokratickém státě je zajištění spravedlivé ochrany práv a oprávněných zájmů jejich účastníků. Toto výslovně stanoví § 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o.s.ř.“, pokud nevyplývá něco jiného). Tímto ustanovením je určen účel a i hlavní cíl řízení, které o.s.ř. upravuje. K jeho faktickému naplňování však došlo až po roce 1989. Podstatný institut nejen současného soudního řízení představují tzv. opravné prostředky. Jejich význam lze pokládat za vysoký. Bez jejich existence by uvedeného účelu nikdy nebylo možno dosáhnout. Opravné prostředky zvyšují ochranu práv a oprávněných zájmů účastníků řízení.

V rigorózní práci se zabývám základním opravným prostředkem občanského soudního řízení – odvoláním. Stranou ponechávám úpravu odvolání zbylých druhů soudnictví, tedy trestního a správního. Analyzuji tento institut komparací úprav a jejich důsledků v právním řádu České republiky a Spolkové republiky Německo. Předmět mé práce je poměrně rozsáhlý, nechávám proto stranou otázku nákladů odvolacího řízení. Předpokládaný rozsah práce mě vedl rovněž k tomu, že se jednak nezabývám všemi odvolacími důvody obou úprav odvolání a zaměřuji se pouze na jeden z nich. Dále jsem s ohledem na rozsah práce omezila popis jednotlivých případů přípustnosti nových důkazů a skutečností v odvolacím řízení a svoji pozornost jsem koncentrovala vždy na jeden případ v každé úpravě.

Odvolání prošlo na přelomu tisíciletích v obou právních řádech podstatnými novelizacemi. Zákonodárce k tomu především motivoval zájem zrychlit průběh civilního řízení. Zároveň měli na zřeteli, že tím nesmí narušit ochranu práv účastníků. V českém právním řádu šlo vedle toho i o

úpravu socialistické podstaty občanského soudního řádu směrem k zásadám demokratického právního řádu.

Problematika rigorózní práce, tedy komparace německého a českého civilního odvolání, doposud nebyla jak v české, tak ani v německé právní literatuře podrobněji analyzována. Existující práce v obou zemích se věnují výkladu odvolání pouze v dané úpravě. Reagují především na novely procesních předpisů, srovnávají platnou úpravu odvolání s úpravou předchozí, či analyzují možnosti úpravy odvolání z hlediska *de lege ferenda*. Německou právní úpravou odvolání se zabývali např. H.-J. Musielak¹, W. Kramer², W. Zeiss³ či C.-D. Schumann⁴. Mezi české právní teoretiky zabývající se úpravou odvolání patří např. V. Hora⁵, A. Winterová⁶, L. Drápal⁷, či A. Macková⁸.

Možnost domoci se opravy, resp. změny rozhodnutí soudu patří k velice zajímavým okruhům právní problematiky. Každé soudní rozhodnutí, ač z vnějšku pro třetího nezávislého pozorovatele může působit nedůležitě, znamená citelný zásah do subjektivních práv a povinností každé fyzické a právnické osoby. Rozhodnutím je tak ovlivňován nejen osud věci, o které bylo rozhodováno, nýbrž může mít vliv i na samotný život, resp. existenci subjektu, jehož se rozhodnutí týká. Pravděpodobnost chybného rozhodnutí je vysoká. Může pramenit již z chyb a nedostatků, kterých se během

¹ Musielak, H.-J.: Grundkurs ZPO, Verlag C.H.Beck München, 2005, 9. vydání

² Kramer, W.: Die Berufung in Zivilsachen, Verlag Franz Vahlen, München 2002

³ Zeiss, W. in Zeiss, W., Schreiber, K.: Zivilprozessrecht, Mohr Siebeck, Tübingen, 2003, 10. vydání

⁴ Schumann, C.-D.: Die Berufung in Zivilsachen, Verlag Franz Vahlen, München 2002, 6. vydání

⁵ Hora, V.: Československé civilní právo procesní, Díl 3, Opravné prostředky a zvláštní způsoby řízení, 2. opravené a podstatně doplněné vydání, Všeherd, 1929

⁶ Winterová, A.: Důvody opravných prostředků, Právník 1979, s. 949

⁷ Drápal, L.: Odvolání po novele občanského soudního řádu, Právní rozhledy, 2001, č. 9 – mimořádná příloha

⁸ Macková, A.: Opravné prostředky v novele občanského soudního řádu provedené zákonem č. 30/2000 Sb., Bulletin advokacie č. 8/2000, s. 24 - 39

nalézacího řízení dopustí jeden z jeho účastníků, a soud z ní pak při svém rozhodování vychází. Může jít také o chybu soudu samotného. Procesní předpisy připouštějí možnost vznést opravné prostředky, pokud by soudní rozhodnutí byla vadná anebo nesprávná.

V práci neprovádím pouhou deskripci odvolání v úpravě jedné a pak druhé. Text jsem koncipovala tak, že po výčtu a analýze úprav jednotlivých oblastí odvolání v českém řádu se zaměřuji na odchylky v německé úpravě a zejména pak na důsledky, které z odlišností obou úprav vyplývají.